

עונש מוות בבית שני

ספר שושנה א': ע"א-ע"ג [מהספרים החיצוניים, המאה ה-2 לפנה"ס]

(עא) ויקומו כולם על שני הזקנים אשר נלכדו באמרי פיהם על יד דניאל כי שקר ענו בשושנה: (עב) ויעשו להם כמשפט תורת משה "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו": (עג) ויהרגו אותם וינצלו ביום ההוא משפוך דם נקי בישראל:

I

יומא ס"ט א [אלכסנדר מוקדון מגיע לא"י בשנת 332 לפנה"ס]

...בעשרים וחמשה [בטבת] יום הר גרזים [הוא], דלא למספד. יום שבקשו כותיים את בית אלהינו מאלקסנדרוס מוקדון להחריבו, ונתנו להם. באו והודיעו את שמעון הצדיק. מה עשה? לבש בגדי כהונה, ונתעטף בבגדי כהונה, ומיקרי ישראל עמו, ואבוקות של אור בידיהן. וכל הלילה, הללו הולכים מצד זה, והללו הולכים מצד זה, עד שעלה עמוד השחר. כיון שעלה עמוד השחר, אמר להם: מי הללו? אמרו לו: יהודים שמרדו בך. כיון שהגיע לאנטיפטרוס זרחה חמה ופגעו זה בזה. כיון שראה לשמעון הצדיק, ירד ממרכבתו והשתחוה לפניו. אמרו לו: מלך גדול כמותך? ושתחוה ליהודי זה? אמר להם: דמות דיוקנו של זה מנצחת לפני בבית מלחמתי. אמר להם: למה באתם? אמרו: אפשר בית שמתפללים בו עליך ועל מלכותך שלא תחרב, ותעיד גוים להחריבו? אמר להם: מי הללו? אמרו לו: כותיים הללו, שעומדים לפניך. אמר להם: הרי הם מסורין בידיכם. מיד נקבום בעקביהם ותלאים בזנבי סוסייהם, והיו מגרין אותן על הקוצים ועל הברקנים, עד שהגיעו לחר גרזים. כיון שהגיעו לחר גרזים — חרשוהו, וזרעוהו כרשיניו, כדרך שבקשו לעשות לבית אלהינו. ואותו היום עשאוהו יום טוב...

סנהדרין מ"ו א [שלטון יוני בא"י ממאה 4 לפנה"ס ועד המאה ה-2 לפנה"ס]

ומעשה באחד שרכב על סוס בשבת בימי יונים, והביאוהו לבית דין וסקלוהו, לא מפני שראוי לכך, אלא שהשעה צריכה לכך. שוב מעשה באדם אחד שהטיח את אשתו תחת התאנה, והביאוהו לבית דין והלקוהו, לא מפני שראוי לכך, אלא שהשעה צריכה לכך.

בבלי, חגיגה ט"ז ב (תלמוד ירושלמי סנהדרין ו': ג') [100 לפנה"ס – 60 לפנה"ס]

דתנו רבנן: אמר רבי יהודה בן טבאי: אראה בנחמה אם לא הרגתי עד זומם, להוציא מלבן של צדוקין. שהיו אומרים: אין עדים זוממין נהרגין עד שיהרג הנידון.

אמר לו שמעון בן שטח: אראה בנחמה אם לא שפכת דם נקי, שהרי אמרו חכמים: אין עדים זוממין נהרגין עד שיזומו שניהם, ואין לוקין עד שיזומו שניהם, ואין משלמין ממון עד שיזומו שניהם.

מיד קבל עליו יהודה בן טבאי שאינו מורה הלכה אלא בפני שמעון בן שטח.

כל ימיו של יהודה בן טבאי היה משתטח על קברו של אותו הרוג, והיה קולו נשמע.

בסבורין העם לומר שקולו של הרוג הוא.

אמר להם: קולי הוא. תדעו, שלמחר הוא מת, ואין קולו נשמע.

משנה סנהדרין ו': ד' [100 לפנה"ס – 60 לפנה"ס]

אמר להן רבי אליעזר, והלא שמעון בן שטח תלה נשים באשקלון.

קדמוניות היהודים כ': ט': א' [יוסף בן מתתיהו (יוספוס פלוויוס), 37 לספירה-100 לספירה]

אנאנוס (חנן) היה בעל נטייה זו (צדוקיות), הוא חשב שיש לו כעת הזדמנות ראויה [להפעיל את סמכותו]. פסטוס היה כעת מת, ואלבינוס היה רק בדרך; אז הוא כינס את סנהדרי השופטים, והביא לפניהם את אחיו של ישוע, אשר נקרא משיח, אשר שמו יעקב, ואחרים, [או, חלק מחבריו]; וכשהטיח נגדם כתב אישום כפורעי חוק, **מסר אותם לסקילה**.

יוסף בן מתתיהו כתב גם על עצמו (מלחמות היהודים ב כ) כי כינס שבעים זקנים בגליל לדון דיני נפשות.

מקרביוס הרומאי (תחילת המאה ה-5 לספירה):

"כששמע (הקיסר אוגוסטוס (כי בין הבנים מתחת לגיל שנתיים שהורדוס מלך היהודים ציווה בסוריה להמית היה גם בנו של המלך עצמו, אמר (תוך משחק מילים ביוונית': (עדיף להיות חזירו (hus, ũç) של הורדוס מאשר בנו' (huios, uióç)

סנהדרין מ"ג א: כ' [30-33 לספירה]

וְהַתִּנֵּא : בְּעֶרְבַּ הַפֶּסַח תִּלְאֻהוּ לְיִשׁוּ הַנוֹצֵרִי, וְהַכְּרוֹז יוֹצֵא לְפָנָיו אֲרֻבָּעִים יוֹם : "יִשׁוּ הַנוֹצֵרִי יוֹצֵא לִיִּסְקָל עַל שֶׁפִּישֵׁף וְהִסִּית וְהִדִּיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל. כָּל מִי שִׁיּוֹדֵעַ לוֹ זְכוּת גְּבוּא וְיִלְמַד עָלָיו". וְלֹא מֵצְאוּ לוֹ זְכוּת, וְתִלְאֻהוּ בְּעֶרְבַּ הַפֶּסַח.

משנה סנהדרין ז': ב' [סוף בית שני, ויבנה שלאחר החורבן (70 לספירה)]

אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן צְדוֹק, מַעֲשֶׂה בְּבֵת כֹּהֵן אַחַת שֶׁזָּנְתָה, וְהַקִּיפָהּ חֲבִילֵי זְמוּרוֹת וּשְׂרָפוּהָ. אָמְרוּ לוֹ, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה בֵּית דִּין שָׁל אוֹתָהּ שְׁעָה בְּקִי.

הבשורה על-פי מתי, פרק ה', 38-39 [80-90 לספירה]

"עֵינַי תַּחַת עֵינַי, שֵׁן תַּחַת שֵׁן "וְאֵילוֹ אֲנִי אוֹמֵר לָכֵן : אֵל תִּתְקוּמְמוּ נֹגַד מִי שֶׁעוֹשֶׂה רָע נֹגַדְכֶם. אִם מִישָׁהוּ סוֹטֵר לָךְ עַל הַלְחִי, הוֹשֵׁט לוֹ גַּם אֶת הַלְחִי הַשְּׁנִייה) .